

Област Благоевград

▶ Население (2015)	314 204
▶ Територия (кв.км)	6449,5
▶ Брой на населените места	281
▶ Дял на населението в градовете (%)	59,5

Общ преглед

Въпреки че пазарът на труда в област Благоевград показва признаци на оживление, заплатите в областта нарастват по-бавно от средните нива за страната. Относително niskият дял на висшистите – около 20% от населението, показва, че огромната част от студентите напускат областта, след като завършат своето образование, което поставя пречки пред по-нататъшното развитие. Инвестициите постепенно нарастват, но както те, така и усвояването на европейски средства остават под средните за страната. Делът на пътищата в добро състояние се повишава, макар и гъстотата на пътната и железопътната мрежа да остава ниска. Нивото на местните данъци е сравнително ниско, а оценката за дейността на местната администрация е близка до средните нива за страната.

Сравнително добрата възрастова структура на населението оказва положителен ефект и върху естествения прираст, който е далеч по-благоприятен от средния за страната. Изселванията от областта остават интензивни. Образователната система успява да обхване голяма част от подлежащото на образование население, но резултатите на зрелостниците на матурите по БЕЛ се влошават. В областта продължава да има недостиг на медицински специалисти и легла в МБАЛ. Околната среда остава в добро състояние най-вече заради niskите нива на вредни емисии. Местната съдебна система е относително бавна въпреки неоглямата натовареност на съдиите. Интензитетът на културния живот остава нисък.

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

Доходи и условия на живот

Благодеевград постига традиционно добри резултати при индикаторите за условията на живот и социалното включване. Въпреки че се покачва за втора поредна година, относителният дял на населението под националната линия на бедност е 18,2% при средно за страната 21,8%. Делът на лицата, живеещи с материални лишения, е 22,1% при средно 33,1% за страната. През 2015 г. средногодишният доход на лице от домакинството достига 4502 лв. и вече възлиза на 90,9% от средния за страната. Благодарение на относително високата заетост и благоприятната демография близо 60% от общия доход на домакинствата се формират от работна заплата при средно за страната 57%. Размерът на средната годишна брутна работна заплата обаче нараства по-бавно от средните темпове за страната, достигайки 6818 лв. през 2014 г. при 9860 лв. на национално ниво.

Пазар на труда

След две поредни години на спад коефициентът на заетост в областта отново се увеличава и през 2015 г. достига 63,4% при средно за страната 62,9%. През същата година коефициентът на безработица спада до 10,3% при 14,1% през 2014 г. Предвид относително малкия ръст на заетостта част от бившите безработни се присъединяват към икономически неактивните. Въпреки наличието на водещи университети делът на населението на възраст между 25 и 64 години със завършено висше образование остава нисък – 19,5% при средно 27,5% за страната през 2015 г. Това показва, че огромната част от студентите напускат областта, след като завършат своето образование. От същата възрастова група делът на лицата с основно и по-ниско образование е 22,8% при средно за страната 18,1%. Тази относително неблагоприятна образователна структура не предполага скорошно достигане на нивата на заетост от близо 70% в годините преди кризата и до известна степен обяснява по-бавния ръст на възнагражденията.

Инвестиции

Благодеевград е една от малкото области в страната, в които размерът на чуждестранните преки инвестиции не отбелязва спад в годините на кризата. Към края на 2014 г. техният обем е в размер на 384 млн. евро, което възлиза на 1224 евро/човек от населението при средно 3006 евро/човек за страната. През 2014 г. разходите на предприятията за придобиване на дълготрайни материални активи се увеличават за втора поредна година, като в съотношение с броя на населението достигат 1563 лв./човек при средно 2786 лв./човек за страната. Нивото им обаче остава с над 25% по-ниско от това през 2008 г.

Общините в област Благодеевград постигат сравнително ниска степен на усвояване на средства по оперативните програми на ЕС. Към 31 май 2016 г. те са усвоили общо 185,5 млн. лв., или по 590,5 лв./човек от средногодишното население, при сред-

но ниво за страната от 688,8 лв./човек. Най-много средства е усвоила община Банско (44,6 млн. лв., или по 3487 лв./човек), а най-малко – Хаджидимово (812 000 лв., или по 85 лв./човек).

Инфраструктура

Благодеевград е сред областите с най-ниска гъстота на железопътната мрежа (2,5 км на 100 кв.км територия) и също така е с най-ниската гъстота на пътната мрежа в страната – 10,3 км на 100 кв.км. Към 2014 г. делът на автомагистралите и първокласните пътища е 13,1% при средно за страната 18,1%, но през следващите години това съотношение, както и гъстотата на пътната мрежа, ще се подобри вследствие на поэтапното изграждане и въвеждане в експлоатация на магистрала „Струма“. През 2015 г. близо 60% от пътната настилка в областта са в добро състояние при средно 40,7% за страната, като по-висок дял (72,4%) е регистриран само в област Сливен.

След 2012 г. относителният дял на домакинствата с достъп до интернет в областта е по-висок от средния за страната, като през 2015 г. достига 63,3%. Близо 60% от лицата на възраст между 16 и 74 години използват интернет, което е в унисон с дела на национално ниво.

Данъци и такси

Повечето местни данъци и такси в област Благодеевград са по-ниски от средните за страната, като в същото време се запазват непроменени през последните години.

Средната данъчна ставка върху недвижимите имоти на юридическите лица (1,35‰) е втората най-ниска в страната след тази в Русе (1,34‰). Данъчната ставка върху превозните средства възлиза на 1,18 лв./kW при средна стойност от 1,35 лв./kW за страната. По-ниски нива има само в областите Видин, Кюстендил, Монтана и Русе. Единствено размерът на таксата за битови отпадъци на нежилищните имоти на юридическите лица е на малко по-високи от средните за страната нива.

Администрация

През 2015 г. кадастралната карта обхваща 13,8% от територията на областта при среден обхват от 19,8% за страната. Най-широк е обхватът в общините Белица (97%) и Банско (61%), докато Сатовча, Симитли, Струмляни, Хаджидимово, Якоруда все още нямат кадастрално покритие. Електронните услуги в областта са по-слабо развити от средните нива в страната, но за сметка на това 6 от 14-те общини заявяват отличен етап на развитие на услугите на „едно гише“.

Фондация „ПДИ“ оценява прозрачността на органите на местното самоуправление на 46,7%, което за трета поредна година остава по-ниско от средното за страната (54,2%). Областта получава по-ниска от средната за страната оценка и в Индекса на Местната система за почтеност на Асоциация „Прозрачност без граници“.

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ ●●

Демография ●●●●

Област Благоевград е с второто най-благоприятно съотношение между населението на възраст над 65 години и това на възраст 15–64 години. През 2015 г. то достига 26,5% при средно за страната 31,1% и по-ниска стойност само в столицата (24,3%). Сравнително добрата възрастова структура оказва положителен ефект и върху някои от другите демографски показатели. След петгодишен период на понижение коефициентът на естествен прираст, който е традиционно по-благоприятен от този в повечето области, се покачва до -3,4‰ през 2015 г. при средно за страната -6,2‰. В същото време миграционното салдо на областта се влошава до -5,3‰, което е и най-негативната стойност от 2006 г. насам. Областта е сравнително слабо урбанизирана. В градовете живеят 59,5% от населението при средно 73,1% за страната.

Образование ●●●●

През 2015 г. нетният коефициент на записване на населението в прогимназия (V–VIII клас) достига 84,0%, което е третата най-висока стойност след Враца и Разград. Относителният дял както на второгодниците (0,7%), така и на отпадналите от основно и средно образование (1,5%) също продължава да бъде под средните за страната нива – съответно 1,0 и 2,8%. Тези данни показват, че образователната система в област Благоевград успява да обхване и задържи голяма част от подлежащите на образование лица. В периода между 2012 и 2015 г. средната оценка на местните зрелостници на матурите по БЕЛ е по-висока от средната за страната. През 2016 г., в условията на засилен контрол, дялът на неуспешно положилите изпита надхвърля 10%. Въпреки че област Благоевград продължава да бъде един от водещите университетски центрове в страната, през 2015 г. броят на студентите намалява за втора поредна година, достигайки 12 084 спрямо 13 706 през 2013 г.

Здравеопазване ●●

Въпреки някои позитивни тенденции през последните години Благоевград остава областта с най-слабо развито здравеопазване в Югозападния район на страната.

Основен проблем е ограничената леглова база в МБАЛ. Въпреки че тя се разширява за трета поредна година, съотношението между броя на болничните легла и местното население (3,2 легла на 1000 души) остава чувствително по-ниско от средните за страната 4,6 легла на 1000 души. Съотношението между броя на общопрактикуващите лекари и местното население е 1595 души на лекар през 2015 г. при ниво от 1619 души на лекар за страната. Броят на местното население, което се пада на един лекар от водеща специалност, намалява за втора поредна година, но остава по-висок от средния за страната. През 2015 г. дялът на здравноосигурените лица е 88,9% от населението,

като по този начин за пръв път от 2008 г. насам надхвърля средните за страната нива.

Сигурност и правосъдие ●●

Въпреки че Благоевград е сред областите с най-ниски нива на регистрирана престъпност в страната, оценката на областта в тази категория е понижена заради относително бавната работа на местната съдебна власт. През последните две години са регистрирани по 11 престъпления на 1000 души при средно над 13,5 престъпления на 1000 души. Единствената област, в която е регистриран по-висок дял на висящите наказателни дела в Окръжния съд, е София (столица), където обаче натовареността на наказателните съдии е много по-висока – 12,5 дела на месец в сравнение с 7,9 дела на месец за област Благоевград. В периода след 2012 г. се забелязва тенденция на увеличаване на дела на наказателните дела, приключили в 3-месечен срок. През 2015 г. те достигат 84,0%, но остават под средните за страната 88,1%.

През 2015 г. разкриваемостта на престъпленията остава висока, като достига 49,3% при ниво от 39,2% за страната.

Околна среда ●●●

Състоянието на околната среда в област Благоевград е сравнително добро. През 2014 г. емисиите на въглероден диоксид в атмосферата намаляват за трета поредна година до 11,3 т/кв.км, което е близо 30 пъти под средните нива за страната. По-ниски нива се наблюдават единствено в областите Добрич, Кърджали, Монтана и Смолян.

Развитието на ВиК мрежата е относително добро. През 2014 г. над 77% от населението живее в селища с канализация. Проблем остава системата за пречистване на отпадъчните води – едва 26,8% от населението с канализация е свързано с пречиствателни станции при средно ниво от 56,8% за страната. През 2015 г. беше завършена модернизацията на градската пречиствателна станция край кв. „Струмско“ в гр. Благоевград.

Култура ●

И през 2015 г. интензитетът на културния живот в област Благоевград остава далеч от средните нива за страната. Съотнесени към броя на местното население, посещенията в кината са 2,3 пъти по-ниски от средните за страната, а тези в театрите и музеите – съответно 2,2 и 2,5 пъти по-ниски. Положителни тенденции могат да бъдат открити единствено по отношение на интереса към местните библиотеки, които, съотнесени към населението, регистрират 340 посещения на 1000 души през 2015 г., или около 3 пъти по-високи нива от средногодишните в периода 2009–2013 г. Средните нива за страната обаче остават далеч по-високи – 583 посещения на 1000 души.

Ключови показатели за област Благоевград

Индикатори на икономическото развитие	2010	2011	2012	2013	2014	2015
БВП на глава от населението (лв., текущи цени)	6398	7363	7532	7605	7567	n.a.
Средногодишен доход на лице от домакинството (лв.)	3077	3225	3823	4132	4181	4502
Средна годишна брутна заплата на нает (лв.)	5683	5990	6271	6566	6818	n.a.
Относителен дял на бедните спрямо линията на бедност за страната (%)	17,6	12,4	15,3	18,2	n.a.	n.a.
Коефициент на икономическа активност на населението на 15–64 години (%)	68,3	70,5	73,0	73,2	73,0	70,8
Коефициент на заетост на населението на 15–64 години (%)	64,3	64,6	65,4	63,3	62,6	63,4
Коефициент на безработица на населението на 15–64 години (%)	5,8	8,4	10,4	13,5	14,1	10,3
Дял на населението с висше образование, 25–64 години (%)	15,9	16,6	17,7	18,0	19,6	19,5
Брой на нефинансовите предприятия на 1000 души от населението	50	50	53	55	58	n.a.
Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (лв./човек)	1049	1228	1105	1335	1563	n.a.
Чуждестранни преки инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор с натрупване (евро/човек)	771	798	957	1116	1224	n.a.
Дял на домакинствата с достъп до интернет (%)	24,3	42,3	54,9	60,5	61,9	63,3
Дял на пътната настилка в добро състояние (%)	39,0	56,6	55,0	51,9	49,1	59,7
Покритие на кадастъра (%)	10,4	11,3	11,3	12,8	12,9	13,8

Индикатори на социалното развитие	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Коефициент на естествен прираст на населението (‰)	-1,8	-2,1	-2,6	-2,7	-3,6	-3,4
Коефициент на механичен прираст на населението (‰)	-4,4	-3,2	-4,8	-3,7	-4,5	-5,3
Среден успех от матурите по БЕЛ	4,2	4,5	4,2	4,3	4,4	4,2
Процент оценки на матурите по БЕЛ под „среден“ 3,00	4,4	3,5	5,4	3,8	2,7	6,1
Нетен коефициент на записване на населението в V–VIII клас (%)	84,5	84,5	83,8	83,5	82,9	84,0
Дял на здравноосигурените лица (%)	86,4	86,6	86,1	84,9	86,3	88,9
Постъпили болни за лечение в МБАЛ на 1000 души от населението	127	127	160	169	143	183
Регистрирани престъпления срещу личността и собствеността на 1000 души	15,4	12,8	12,9	12,0	11,1	11,0
Разкрити престъпления срещу личността и собствеността от регистрираните през годината (%)	50,9	36,1	33,4	39,0	40,6	49,3
Дял на висшите наказателни дела (%)	17,3	1,5	11,9	13,5	10,5	15,4
Дял на населението с достъп до канализация, свързано с пречиствателни станции за отпадъчни води (%)	25,8	26,3	26,3	26,5	26,8	n.a.
Емисии на въглероден диоксид в атмосферата (тонове вредни емисии/кв.км)	16,1	21,6	20,8	16,6	11,3	n.a.
Посещения в кината на 1000 души от населението	267	285	308	323	307	318
Посещения в театрите на 1000 души от населението	110	113	104	131	124	138